

z p r a v o d a j

XXI. ročník

11

2010

- 2 Editorial
15. výroční programu Leonardo da Vinci, Abitur (maturita) v Německu, klikací šňůra ...
- 3 Kvalifikace pro zelená zaměstnání
Nová a staronová povolání v environmentálně uvědoměném hospodářství podle stručné zprávy, kterou publikoval Cedefop.
- 5 Terciární vzdělávání v Německu a v USA
Srovnávání kompetencí německé a americké mládeže podle šetření PISA a IALS (OECD).
- 7 Podpora jazykových kurzů v Německu
Blended learning v jazykovém vzdělávání v podnicích.
- 8 Nové paradigma vědeckého publikování
Co to je tzv. tekuté publikování a k čemu je dobré.
- 9 Délka základní školy v Evropě
Kolik ročníků má vzdělávání ISCED 1 + ISCED 2 v jednotlivých evropských zemích.
- 10 Reforma profesní přípravy v Etiopii
Poradenství pro systémovou reformu odborného vzdělávání poskytl BIBB.
- 11 Kompetence profesionálních překladatelů
Překladaťelé musí umět poskytovat překladatelské služby, mít jazykové, interkulturní, tematické a technologické kompetence a vědět, jak vyhledávat informace.
- 12 Dospělí Evropané a cizí jazyky
Cedefop zjišťoval, jak to vypadá s evropskou vícejazyčností.
- 13 Co nového v časopisech
Journal of vocational education and training, Vol. 62, 2010, no. 3.
- 14 Nové knihy v knihovně
- 16 Znovuobjevené knihy
- 16 Zajímavé internetové adresy
Portál české literatury; Jak vypadá čas?

Příloha II/2010: Instituce odborného vzdělávání v zemích EU

Editorial

Evropská unie oslavuje 15. výročí zahájení programu Leonardo da Vinci, který pomáhá financovat tisíce vzdělávacích kurzů odborného vzdělávání a přípravy po celé Evropě. Od roku 1995 absolvovalo prostřednictvím tohoto programu profesní přípravu v zahraničí více než 600 000 mladých lidí. 9. listopadu se konala v Bruselu slavnostní konference, při které byla spuštěna webová stránka Euro Apprenticeship (neboli učňovství v Evropě).

Jméno renesančního génia se jako název programu přímo nabízelo. Ottův slovník naučný (1900) mu věnoval 4 stránky, kde se mimo jiné dočteme: „Nejen v malířství a sochařství povznesl se vysoko nad první umělce své doby, nejen že založil duchaplným vědeckým bádáním o anatomii a perspektivě theorii svého umění, ale ve všech odvětvích praktických a mechanických vědomostí daleko předčil vědění své doby. V mechanice znal zákony sil působících šikmo na páku jednozvratnou, vzájemný odpor ramen páky, zákony tření, vliv těžiště na tělesa v pohybu i v rovnováze, užití principu rázu na zvláštní případy atd. V optice mimo vynalezení temnice vyložil podstatu barevných stínů a j. v. Arci je pravda, že ve mnohých svých vynálezech má předchůdce, od kterých vychází, a že mnohé jeho rukopisy nejsou než excerpta spisů starších, ale nescetné vlastní pokusy Leonardovy dokazují, že přijímaje všeobecné idee, visící takorča ve vzduchu, vlastním duchem je oplodňoval, rozšiřoval a přivlastňoval si je prací co nejúsilnější.“

V článku srovnávajícím terciární vzdělávání v Německu a v USA se znovu objevuje téma možnosti přístupu na vysokou školu bez maturity, která se v Německu nazývá Abitur. Maturitní zkouška (Abiturprüfung) se skládá pouze na gymnáziích, v odborném školství se nekoná, i když některá naše média tvrdí opak. Absolventi odborných škol mohou dostat závěrečné vysvědčení osvědčující zralost ke studiu na odborné vysoké škole, tzv. Fachhochschulreife, ve studovaném oboru. Absolventi duálního systému, kteří mají podle zmíněného článku znalosti a dovednosti srovnatelné s americkými vysokoškoláky, mají cestu na vysokou školu téměř uzavřenou.

Článek představující nový způsob publikování vědeckých prací (na straně 8) zdůrazňuje přehlednost, stručnost a odstraňování duplicit. V této souvislosti je úsměvné, že v originálu článku se dvacetkrát objevuje jméno vedoucího projektu, kterým je Mr Casati. V překladu jsme jeho jméno vynechali, tak ho uvádíme alespoň tady pro případ, že by se vyhledávače projektu tohoto publikování dostaly až do elektronické verze Zpravodaje a hledaly ho.

Tři články v tomto čísle jsou věnovány studiu cizích jazyků, tak se na cizojazyčné výrazy zaměříme i v jazykovém koutku. Povíme si o slovní hříčce, kterou představuje akronym STEM z článku o zelených zaměstnáních (strana 3-5). Samotné slovo stem se k zelenému hnutí dobře hodí, protože znamená mimo jiné stonek, lodyhu, stopku, řapík a stéblo. Podobně akronym MINT (strana 7, vlevo nahoře) znamená mátu (také však mincovnu a další slova spojená s ražením mincí), v tomto článku už nejde přímo o ekologii, i když písmeno N zastupuje přírodní vědy. Do angličtiny přibýlo nové sousloví click stream (doslova přeloženo proud kliknutí, německy přeloženo srozumitelněji jako zurückgelegter Weg auf einer Website), které se (zatím) v žádném článku Zpravodaje neobjevilo. Vyjadřuje zhruba to, kolikrát musí uživatel kliknout, aby se dostal ke kýženému cíli. Na délku klikací šňůry si dávají pozor především zadavatelé reklamy na Internetu. Měli by ji však mít na mysli všichni správci webových stránek, protože dlouhá klikací šňůra omrzí každého, nejdřív majitele pomalých počítačů.

AK

Kvalifikace pro zelená zaměstnání

Stručná zpráva Cedefopu se zabývá tím, jaké znalosti a kompetence jsou potřebné pro výkon povolání v nízkoemisní ekonomice¹. Ve zprávě se uvádí, že pro environmentálně příznivější hospodářství je důležitější zlepšit stávající kvalifikace pracovníků, než vytvářet nové specializované zelené kvalifikace.

Rozvíjení nízkoemisního hospodářství může být prospěšné ve dvou směrech. Jednak plní závazky vztahující se k opatřením, která reagují na změny klimatu, jednak snižuje nezaměstnanost. Dospělo se ke shodě v tom, že pro kvalifikaci pracovníků v této oblasti není třeba vyvíjet nová kurikula a směry vzdělávání, protože stačí zlepšit současné znalosti a dovednosti.

Zelené oživení hospodářství

Jasný důkaz spojení mezi rozvíjením nízkoemisní ekonomiky a vytvářením pracovních míst lze nalézt v reakcích na hospodářskou krizi. Několik členských států zavedlo v letech 2008–2009 ekonomické stimuly, například investice do energetické účinnosti a programů obnovitelné energie. *Plán evropské hospodářské obnovy*, zahájený v roce 2008, poskytl finanční stimul v hodnotě kolem 200 miliard eur na zastavení hospodářského poklesu a zaměřil investice na čisté technologie a infrastrukturu. Toto téma bylo přeneseno do nové strategie Evropské unie pro udržitelný růst a zaměstnání, *Evropa 2020*, kde inovace a zelený růst tvoří základ plánu na podporu konkurenceschopnosti.

Jak zelené je moje zaměstnání?

Studie Cedefopu *Kvalifikace pro zelená zaměstnání²*, jež je součástí širší studie, kterou provádí Mezinárodní organizace práce (ILO), pohlíží na kvalifikace potřebné pro rozvoj nízkoemisního hospodářství v šesti členských státech (v Dánsku, Německu, Estonsku, Španělsku, Francii a ve Spojeném království). Studie ukazuje, že hranice mezi tím, co je a co není pracovní místo přátelské k životnímu prostředí, je stále nejasnější. Šestice členských států vnímá rozdílně, zda je určité zaměstnání nové zelené, nebo stávající s novými prvky. Např. povolání energetického auditora je v Estonsku považováno za nové zelené povolání. V Německu však může být považováno za změnu v činnosti dlouhodobě zavedeného povolání. *BusinessEurope* tvrdí, že neexistuje žádná jasná definice zelených zaměstnání a že rozdíl mezi zelenými a konvenčnějšími sektory je umělý³. Snaha rozlišovat zelená a nezelená pracovní místa a kvalifikace nemusí být užitečná.

Ve studii Cedefopu se také tvrdí, že kvalifikace potřebné pro zaměstnání přátelská k životnímu prostředí lze nalézt i ve stávajících zaměstnáních. Rovnováha obecných kompetencí (např. samostatnost a schopnost

komunikace), obecných zelených kompetencí (např. omezení odpadu a zlepšování energetické a zdrojové účinnosti) a doplňování existujících znalostí a dovedností spojených s pracovním místem je mnohem účinnější pro rozvíjení nízkoemisního hospodářství než specializované zelené kvalifikace.

Zelené oblasti jsou všude

Zdá se, že podobně jako jsou kompetence v IT základní v mnoha aspektech pracovního života, stanou se zelené kompetence podobně důležité pro téměř všechna pracovní místa. Studie Cedefopu však také ukazuje, že úroveň přeškolení vyžadovaná k tomu, aby se pracovníci mohli přizpůsobit povoláním ve zcela odlišném *zelenějším* průmyslu, může být nižší, než se očekávalo. Znalosti a dovednosti ze „starých“ či dokonce zanikajících průmyslových odvětví mohou být cenné i pro nízkoemisní hospodářství. Např. pracovníci se zkušenostmi se stavěním lodí a v odvětví ropy a zemního plynu jsou velmi vyhledávaní ve výrobě větrných turbín pro své dovednosti ve sváření, povrchové úpravě a vystrojování. Případové studie ukazují, že vzhledem k dobrému základu obecných znalostí a dovedností stačí zvýšit stávající kompetence nebo k nim něco přidat k tomu, aby lidé mohli vykonávat úkoly vyžadované novými zelenými profesemi (viz tabulka).

Ačkoliv se zvýšení kvalifikací jeví efektivnější než rozvíjení nových zelených kvalifikací, některé sektory budou vyžadovat značné investice do znalostí a dovedností vzhledem k rozsahu vyžadovaného zvýšení kvalifikací. Např. energetická účinnost a stavění domů s nulovými emisemi jsou podporovány národní legislativou. Obavy o schopnost stavebnictví plnit nízkoemisní požadavky se stávajícími pracovními silami jsou založeny spíše na malém počtu pracovníků než na potřebě zvyšování jejich kvalifikace, protože vyžadované nové kvalifikace nejsou nijak zvlášť komplikované.

Zelený růst pochází ze STEM⁴

EU má však v základně kvalifikací systémové slabiny, které omezují její produktivitu a konkurenceschopnost a snižují připravenost využívat příležitosti nabízené zeleným růstem. Nedostatek manažerských a technických kompetencí specifických pro pracovní místa, z nichž mnohé se vztahují ke STEM, vzbuzuje větší obavy než nedostatek „nových“ zelených kvalifikací.

V celé Evropě jsou v současné době předměty STEM ve středoškolském a vysokoškolském vzdělávání méně oblíbené. Vlivem demografických trendů nemají některé země dostatek inženýrů, kteří by nahradili ty, kdo odešli do důchodu, a v důsledku toho je nedosta-

tek lidí schopných uskutečňovat velké projekty v infrastrukturu. Nedostatek inženýrů je zřejmě největším problémem environmentálního sektoru v Německu a ještě se zhoršuje v důsledku menšího počtu absolventů technických oborů vysokých škol a učňovství.

Příklady zvyšování kvalifikace pro nová povolání v členských státech

Země	Povolání	Základní vzdělání	Zvyšování kvalifikace	Nové povolání*
Dánsko	průmyslový elektrikář / elektrotechnik	profesní kvalifikace / terciární inženýrské vzdělání	znalost zdrojů energie, schopnost integrovat energetické systémy	Manažer v oblasti obnovitelných zdrojů <i>Manager in renewable energy</i> <i>Gestionnaire d'énergie renouvelable</i> <i>Manager für erneuerbare Energien</i>
	obsluha strojů / průmyslový elektrikář	profesní kvalifikace / střední vzdělání	montáž, instalace součástek, používání nástrojů	obsluha větrné turbíny <i>Wind turbine operator</i> <i>Opérateur d'éolienne</i> <i>Windturbinentechniker</i>
Estonsko	stavební dělník	žádný profesní standard	znalost energetických systémů, analýza dat, projektový management	energetický auditor <i>Energy auditor</i> <i>Vérificateur de bilan énergétique</i> <i>Energieberater</i>
Francie	pracovník v sektoru recyklace	osvědčení profesní kvalifikace	techniky třídění a sběru, znalosti úpravy a skladování	odborná síla v recyklaci odpadu <i>Waste recycling operator</i> <i>Opérateur des industries du recyclage</i> <i>Facharbeiter für Abfall-Recycling</i>
	designér výrobků a služeb	22 kurzů počáteční odborné přípravy s různými specializacemi	začlenit environmentální kritéria do procesu navrhování, integrovaného hodnocení a analýzy životního cyklu	eko-designér <i>Eco-designer</i> <i>Écoconcepteur</i> <i>Öko-Designer</i>
Německo	elektronik / mechatronik	počáteční profesní příprava	elektronické a hydraulické systémy, bezpečnostní postupy, obsluha a údržba	servisní technik ve větrné elektrárně <i>Wind power service technician</i> <i>Technicien de maintenance de l'énergie éolienne</i> <i>Servicetechniker für Windenergieanlagen</i>
	instalatér / elektroinstalatér a topenář	počáteční profesní příprava	technické vzdělávání, znalosti administrativních postupů, podnikatelské kompetence	podnikatel v oblasti solární energie / vývojář instalačních projektů <i>Solar energy entrepreneur / Installations project designer</i> <i>Entrepreneur de l'énergie solaire / concepteur de projets d'installations</i> <i>Fachwirt für Solartechnik / Entwickler für Installationsprojekte</i>
Spojené království	Inženýr v sektoru energetiky	terciární inženýrské vzdělání	instalace a údržba nízkoemisních technologií, kompetence v jednání se zákazníky	expert pro inteligentní energii / manažer pro inteligentní energii <i>Smart energy expert / smart energy manager</i> <i>Expert en énergies intelligentes / gestionnaire d'énergies intelligentes</i> <i>Fachkraft für intelligente Energie / Manager für intelligente Energie</i>
	komoditní obchodník / komoditní makléř	terciární vzdělání	praktické znalosti o fungování trhu s emisemi, znalost makléřských nástrojů	obchodník s emisemi / makléř s emisemi <i>Carbon trader / broker</i> <i>Courtier / cambiste en carbone</i> <i>Emissionshändler / Emissionsbroker</i>

* Názvy nových povolání jsou uvedeny též v angličtině, francouzštině a němčině (podle jazykových verzí stručné zprávy Cedefop).

Priority v kvalifikacích pro nízkoemisní hospodářství

V budoucnosti budou všechna zaměstnání zelená. Porozumění environmentálnímu dopadu povolání musí být obsaženo v systémech vzdělávání a profesní přípravy. Integrovaní témat udržitelného rozvoje a environ-

mentální problematiky do existujících kvalifikací je mnohem efektivnější než vytváření nových standardů vzdělávání. Každý nový učební obor by měl mít zařazenou tematiku nízkoemisního hospodářství tak, jak je tomu v současné době v Austrálii.

Strategie rozvoje kvalifikací vyžaduje provedení několika opatření:

- Umožnit lidem, aby si mohli ke svým současným znalostem a dovednostem osvojit další prostřednictvím vzdělávání šitého na míru podle jejich potřeb a dostupného pomoci různých nástrojů a metod. Zvyšování kvalifikací však pro ně musí být únosné i výnosné. Nedávno provedené šetření ve Spojeném království zjistilo, že hodně elektrikářů se chtělo naučit, jak instalovat fotovoltaická zařízení, nebyli však ochotni platit 2050 eur za kurz.
- Přilákat studenty na středoškolské a vysokoškolské úrovni ke studiu předmětů STEM a rozvíjet tyto klíčové kvalifikace, které poskytují základ pro špičkové znalosti a dovednosti o nízkoemisním hospodářství. Konfederace britského průmyslu v současné době zvažuje příspěvek ve výši 1100 eur pro každého studenta, který se přihlásí do vysokoškolského studia STEM.
- Obecné kompetence pracovních sil musí být zlepšeny. V tomto smyslu se obecnými kompetencemi rozumí kompetence vyžadované téměř ve všech povoláních, tzn. i zelené kompetence, které by měly být součástí každého zaměstnání.
- Je třeba klást větší důraz na vzdělávání učitelů. Učitelů a instruktorů, kteří jsou si vědomi environmentálních problémů a jsou schopni vyučovat nové techniky, je málo. Nedostatek je zvláště akutní v zemědělství a ve stavebnictví.

Ve všech šesti členských státech zkoumaných ve studii jsou si vědomi toho, jaký potenciál pro zaměstnanost má přechod k nízkoemisní ekonomice. Žádný z těchto států však nemá rozvoj příslušných kompetencí integrovan do svých environmentálních strategií a programů. Nejvíce vpředu je v tomto ohledu Francie se svým Plánem mobilizace pro zelená zaměstnání (*Plan de mobilisation pour les emplois verts*). Kvalifikační strategie, které se zaměřují na systémové slabiny na trhu práce, jsou aktualizovány a budou prospěšné pro zelená zaměstnání.

Dánské případové studie ukazují důležitost nadoborového hlediska při identifikaci potřeb kvalifikací. Pokud by podniky braly v úvahu jen úzké oborové potřeby, mohly by jim uniknout inovace a potenciál k růstu pracovních příležitostí na nových trzích zelené energie.

Národní a regionální úřady podporují alternativní zdroje energie, např. větrné elektrárny v Dánsku a stimulují tak vytváření nových pracovních míst koordinovanou politikou zaměstnanosti, zvyšování kvalifikací a inovací. Regionální úřady jdou příkladem ve vytváření jednotných a organizovaných strategií zvyšování kvalifikací a v rozvíjení úspěšných veřejnosoukromých iniciativ, které lze považovat za příklady dobré praxe. Bez podpory vlád a regionálních úřadů se zelená ekonomika neobejde, jak ukázal nedávný kolaps fotovoltaického průmyslu ve Španělsku.

Evropští politici činitelé se nyní musí postarat o to, aby jejich podpora kvalifikací a vzdělávání byla v souladu se zaměřením a ambicemi jejich strategií podpory investic do zelených inovací a infrastruktury. Jen tak se podaří plně využít potenciál nízkoemisního hospodářství k vytváření nových pracovních míst.

Anna Konopásková

¹ *Anglicky: low-carbon economy; francouzsky: économie sobre en carbone; německy: emissionsarme Wirtschaft; italsky: economia a basse emissioni di carbonio.*

² *CEDEFOP. Skills for green jobs : European synthesis report. Luxembourg : Publication Office of the European Union, 2010. 102 s. Sg. 27052*

³ *BusinessEurope: Greening the economy – Taking on employment and skills challenges, 2010.*

⁴ *Akronym utvořený ze slov Science, Technology, Engineering, Mathematics (přirodní vědy, technologie, inženýrství, matematika).*

Pramen: Cedefop. Skills for green jobs. Briefing note, July 2010. 4 p. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/9024_en.pdf

Terciární vzdělávání v Německu a v USA

Německo má menší podíl vysokoškoláků než USA. OECD ve zprávě *Pohled na školství v ukazatelích OECD* každoročně zdůrazňuje, že v Německu má málo lidí ukončené formální vysokoškolské vzdělání.

Pro porovnání podílů vysoce kvalifikovaných osob mezi zeměmi však formální absolutoria nejsou dobrým ukazatelem. V Německu zaujímá zvláštní roli systém odborného vzdělávání, který z velké části odpovídá formálně vyšším absolutoriím v zahraničí. Studie uká-

zaly, že pro ekonomickou výkonnost země mají větší význam kompetence obyvatel než ukončené formální vzdělání. Pro porovnání vybavenosti Německa a USA vysoce kvalifikovanými osobami je třeba měřit podíl vysoce kompetentních osob, místo podílu osob

s vysokoškolským vzděláním. K tomu lze použít výsledky studií PISA (pro znalosti a dovednosti začínajících studentů) a data z Mezinárodního šetření gramotnosti dospělých (*International Adult Literacy Survey* – IALS) pro kompetence dospělého obyvatelstva.

Rozdíly v podílu vysokoškoláků v Německu a USA, v %

Rok 2006	USA	SRN	Rozdíl
Podíl lidí ve věku 25 až 64 let s terciárním vzděláním	39	24	15
Podíl lidí ve věku 25 až 64 let s vysokoškolským vzděláním	35	15	20
Podíl začínajících studentů	64	35	29

Formální kvalifikace a kompetence PISA

Malý podíl začínajících studentů v Německu je v rozporu s průměrnou úrovní kompetencí u žáků. V průměru němečtí žáci v roce 2006 výrazně předčili americké žáky v oblasti matematiky a přírodních věd.

Přímé informace o dovednostech a znalostech studentů prvních ročníků neexistují, a proto se provádělo hodnocení na základě průzkumu PISA, aby se zjistilo, jakou úroveň kompetencí musí žák v USA přinejmenším vykazovat, aby mohl později začít studovat. K tomu se uvedly do vztahu hodnoty kompetencí patnáctiletých žáků z roku 2003 s podílem začínajících studentů z roku 2006. Sledovaným mladým lidem bylo v roce 2006 18 let.

V USA dosáhlo 64 % 15letých žáků, tj. podíl shodný s podílem studentů prvních ročníků, ve všech třech oblastech šetření PISA (čtení, matematika a přírodní vědy) alespoň 456 bodů. Z toho lze usoudit, že začínající studenti v USA vykazují 456 bodů PISA nebo více. Tohoto výsledku dosáhlo v Německu podle šetření PISA 67 % žáků, takže při stejném minimálním standardu by podíl začínajících studentů v Německu byl dokonce vyšší než v USA. Současný rozdíl u začínajících studentů činící 29 % procent by se tak změnil ve fiktivní tříprocentní převis, kdyby se v obou zemích stanovila srovnatelná minimální úroveň kompetencí pro přijetí na vysokou školu.

Formální kvalifikace a kompetence IALS

Kompetence žáků se však mohou do dosažení dospělosti ještě velice změnit. Proto je nutné sledovat i kompetence dospělého obyvatelstva. V šetřeních IALS se v letech 1994 až 1998 zjišťovaly reprezentativní údaje týkající se znalostí a dovedností 15-64letých obyvatel v různých zemích v oblasti porozumění textu. Metoda šetření IALS navíc umožňuje uvádět do vztahu hodnoty kompetencí s ukončeným formálním vzděláním dané osoby.

V IALS je podíl osob s vysokou formální kvalifikací v USA se 41 % více než dvojnásobný ve srovnání se 17

procenty v Německu. Uvnitř jednotlivých stupňů formálního vzdělání jsou však průměrné kompetence dospělých v Německu vyšší než v USA.

Ukazuje se, že průměrné dosažené hodnoty kompetencí v dokumentové a numerické gramotnosti u lidí s nízkou a střední formální kvalifikací v Německu mají v USA blíže k hodnotám dosaženým u lidí s vysokou formální kvalifikací než k hodnotám dosaženým Američany s nízkou a střední formální kvalifikací. Lze proto předpokládat, že mnoho absolventů duální profesní přípravy v Německu dosáhlo v obou uvedených oblastech hodnot kompetencí, které se blíží průměrným hodnotám dosaženým americkými vysokoškoláky, nebo je dokonce překračují. To znamená, že v Německu vykazuje mnoho lidí se středním vzděláním srovnatelnou úroveň kompetencí s lidmi s vysokoškolským vzděláním v USA.

Vědci zkoumali, jak v průběhu času působí vzdělávací systém, který navazuje na školu, na rozvoj úrovně kompetencí osoby. Vyslovili hypotézu, že obyvatelé států s vybudovaným systémem akademického vzdělávání vykazují větší zisky kompetencí mezi koncem školní docházky a koncem fáze vzdělávání, které na ni navazuje, než ostatní země. Zde se určuje, jaký podíl obyvatel dosahuje v IALS kompetenčních stupňů 4 a 5. Došli k závěru, že v mezinárodním průřezu je zvyšování kompetencí u dospělých ve srovnání s dětmi o to vyšší, čím vyšší je podíl obyvatel s akademickým titulem. Z toho usuzují, že vybudovaný systém akademického vzdělávání v USA tak může vyrovnávat nižší kvalitu základních a středních škol. Proto je důležité posilovat akademické vzdělávání.

Tyto závěry však pro Německo neplatí. Podíl mladých lidí ve věku 15 až 19 let s kompetencemi na 4. a 5. stupni IALS je vyšší (10,9 %) než v USA (9,8 %). V období po ukončení školy zde podobně jako v USA značně stoupá podíl vysoce kompetentních lidí. Nárůst je v Německu (25,9 %) dokonce vyšší než v USA (20,9 %), i když dle výsledků IALS dosáhlo v USA akademického vzdělání 44 % 25-34letých, zatímco v Německu jen pouhých 15 %.

V Německu dosahuje více než polovina mladých vysokoškoláků alespoň 4. kompetenčního stupně, v USA to dokáže pouze třetina. V Německu dosahuje každý pátý nevysokoškolák obou vyšších stupňů kompetencí – v absolutních číslech dokonce více než dvojnásobně převyšují lidé bez VŠ vysokoškoláky. To naznačuje, že dobře vybudovaný systém odborného vzdělávání je schopen dovést mladé lidi k hodnotám vyšších kompetencí ve velkém rozsahu.

V Německu, na rozdíl od USA, existují vedle vysokých škol další způsoby vzdělávání, kde se kompetence

získávají nebo rozšiřují v takové míře, že se v Německu mnoho lidí se střední formální kvalifikací může z mezinárodní perspektivy řadit k vysoce kvalifikovaným. To se vysvětluje především existencí duální profesní přípravy a možnostmi navazujícího dalšího vzdělávání. Malý počet vysokoškoláků v Německu proto neznamena v porovnání s USA nižší kompetenční úroveň. Spíše odráží rozdílné uspořádání vzdělávacích systémů.

V Německu přesto existuje v určitých oborech nedostatek osob s vysokou formální kvalifikací. Projevuje se zejména v oborech označovaných jako MINT (matematika, informatika, přírodní vědy a technika). Vysoké kompetence u lidí se střední kvalifikací mohou být náznakem, že lidé z této skupiny by mohli také získat při relativně malých nákladech akademický titul.

Z ekonomického pohledu je důležité, aby se osobám s vysokými kompetencemi, kterým chybí maturita

(*Abitur*), otevřel přístup na univerzity a odborné vysoké školy více než dosud.

Pro lidi s profesní kvalifikací je však důležité, aby další kvalifikace nebyla spojena s příliš vysokými náklady ztracené příležitosti (*opportunity costs*). Proto by se užší provázání mezi profesní přípravou a vysokoškolským vzděláváním mělo podporovat uznáváním již získaných kompetencí či kvalifikací. To zkrátí dobu studia bez ztráty kvality. Vysoké školy by měly vytvořit více studijních nabídek provázejících profesi a odpovídajících požadavkům a potřebám této cílové skupiny.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Anger, Christina und Plünnecke, Axel. Viele Hochkompetente trotz Akademikermangel. Wirtschaft und Berufserziehung, 2009, Nr. 9, S. 21-24.

Podpora jazykových kurzů v Německu

Organizování kurzů *blended learning*, které vedou jazykoví specialisté z *Digital publishing* v Mnichově, bylo vzápětí oficiálně povoleno Spolkovou agenturou práce (BA) ve formách vzdělávání podporovaných státem. Firma *Digital publishing* prošla stanovenou náročnou certifikací podle Nařízení o uznávání a povolování dalšího vzdělávání (*Anerkennungs- und Zulassungsverordnung Weiterbildung – AZWV*) úspěšně, což je předpoklad pro povolení poskytovat vzdělávání.

Základem podpory dalšího vzdělávání v podnicích jsou programy Další vzdělávání méně kvalifikovaných, starších zaměstnanců podniku (*Weiterbildung geringqualifizierter und beschäftigter älterer Arbeitnehmer in Unternehmen – WeGebAU*), Podpora odborného dalšího vzdělávání (*Förderung der beruflichen Weiterbildung – FbW*) a prostředky z Evropského sociálního fondu ESF. Z těchto zdrojů BA financuje také jazykové kurzy související s profesí – a to ve výši až 100 % celkových nákladů. Jazykové kurzy *blended learning* jsou povoleny v dalším vzdělávání v podnicích pro začátečníky až pokročilé, pro lidi, kteří pobírají peníze za zkrácenou práci (*Kurzarbeit*) a pro všechny ostatní formy vzdělávání podporované prostřednictvím BA.

Učení se cizím jazykům u počítače, s osobním tutorem a na Internetu je koncept nyní certifikovaných kurzů *blended learning* angličtiny, italštiny, španělštiny a francouzštiny. Znamená to učit se jazyky flexibilně, vždy a všude. Inovační technologie, kvalifikovaní učitelé jazyků a výuka v malých skupinkách jsou podle certifikační agentury zárukou učeného úspěch. V popředí stojí praktická použitelnost učebních obsahů. Zvláště důležité je to, že kurzy *blended learning* mohou být

zahájeny bez časové prodlevy v každou dobu a na každém místě. Kurzy přitom bývají obsahově a časově přizpůsobeny podmínkám v podniku. Firma *Digital publishing* je pyšná na to, že jako poskytovatel vzdělávání s konceptem integrovaného *blended learning* pro podporované poskytování kvalifikací v cizích jazycích byl poprvé uznán softwarový podnik.

Firma *Digital publishing* v rámci kontroly kvality certifikační agenturou zřídila vlastní místo pro zodpovídání dotazů týkajících se podpory jazykových kurzů Spolkovou agenturou práce. Podnik mimo jiné bezplatně podporuje zákazníky, kteří projeví zájem, při vyřizování žádosti a absolvování kurzu. Jako poskytovatel vzdělávání je firma oprávněna přijímat tzv. poukázky na vzdělávání. Tak mohou intenzivní kurz *blended learning* absolvovat též uchazeči o zaměstnání. Náklady přebírá v plné výši příslušná agentura práce.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Blended Learning-Sprach-Kurse von digital publishing durch Bundesagentur für Arbeit zugelassen. Erstmals staatliche Förderung für Sprachkurse und Blended Learning. Wirtschaft und Berufserziehung, 2009, Nr. 8, s. 9-10.

Nové paradigma vědeckého publikování

Vědecké poznatky byly po staletí sdíleny stejným způsobem. Evropský výzkumný projekt navrhuje nahradit papír a peer reviews¹ novým postupem inspirovaným sociálním webem.

Vědci stráví příliš mnoho času publikováním svých článků a probíráním se horou papírů produkovaných kolegy, a pak nemají dost času na vědeckou práci. To vedlo k zahájení projektu s názvem Inovování životního cyklu předmětu vědeckých poznatků – Tekuté publikování (*Innovating the scientific knowledge object lifecycle – LiquidPublication*).

Současný způsob vědeckého publikování produkuje další toxický odpad (*fallout*) včetně zátěže pro ty, kdo provádějí peer reviews, a příliš mnoho článků, které recyklují to, co již bylo publikováno, nebo přinášejí výsledky po částech. V množství produkovaného materiálu je těžké najít zajímavé nové poznatky.

Nositelé projektu proto přišli s nápadem *tekutého publikování*. Chtějí využít možností webu, včetně jeho schopnosti urychlovat komunikaci, usnadňovat ukládání dat, vyhledávat a posilovat zájmová společenství k tomu, aby nahradili tradiční peer reviews a papírové publikace rychlejším, spravedlivějším a flexibilnějším procesem.

Po vzoru fyziků a matematiků, kteří už po léta dávají každou verzi svých pojednání na webovou stránku arXiv.com² tak, aby ji rychle rozšířili a umožnili ostatním se k tomu vyjádřit, chtějí tento způsob zavést i v ostatních vědních oborech.

Každý vědec a výzkumná skupina by si měli vytvořit svůj vlastní tekutý časopis, který bude sdružovat příspěvky zajímavé a relevantní pro dané téma. Redaktor takového časopisu pak bude na webu vyhledávat další vhodné články a zařazovat je do časopisu. Časopis samozřejmě nemusí obsahovat jen články, nýbrž i experimenty, soubory dat a třeba i blogy.

Ke shromažďování znalostí mohou přispívat i čtenáři tekutého časopisu. Mohou komentovat jednotlivé články a znázorňovat spojení mezi nimi. Například jeden z článků vychází z jiného nebo se odvolává na určitý soubor dat apod. Takové kontextové informace jsou podstatné pro snadnější nalézání informací.

Tekuté publikování by mělo snížit multiplikaci článků, které pouze přidávají něco málo k novým výsledkům. Tyto články by byly pomocí software jasné identifikovány verzí 1, 2 a 3 „po peer review“. Verze 3 by pak místo zcela odlišného článku byla jen malou úpravou verze 2. Čtenář by pak mohl jít přímo k nej-

novější verzi. Toto spojování by bylo poskytováno zdarma.

Radikálně nový přístup k vědeckému publikování nabízí stejně radikální alternativu pro proces peer review. V minulosti bylo tištění a publikování vědeckých prací velmi nákladné. Proto se muselo zvažovat, zda je daný příspěvek hodný publikování. Z tohoto důvodu vznikly peer reviews. Tekuté publikování však nic nestojí, a proto není třeba práce posuzovat předem.

Jak však zabezpečit kontrolu kvality tak, aby se mezi výzkumné práce nedostávaly články nedbale napsané nebo opsané? Ukazuje se, že mezi posudkem článku těmi, kdo poskytnout peer review, a osudem článku po publikování je jen velmi malá korelace. Mnohé práce mají vysoké hodnocení a žádný velký vliv na obor a naopak. Autoři projektu proto navrhují, aby se posudky, které nyní dávají tři výzkumní pracovníci, nahradily hodnocením poskytovaným příslušnou vědeckou obcí při editování a čtení tekutých časopisů. Jakmile totiž někdo zahrne nějaký článek do svého tekutého časopisu, připisuje mu tím určitou hodnotu. Udělá-li to více lidí, zajímavé články se zviditelní.

Vědci již doplňují peer review měřením toho, jak často je práce citována v jiných článcích. Posuzování celou vědeckou obcí je imunnější vůči možnému zkreslení například tím, že vědci prosazují svá vlastní zjištění nebo že autoři citují články, které se neobtěžovali přečíst.

Konsorcium *LiquidPublication* uvádí své myšlenky do praxe prostřednictvím nové softwarové platformy otevřených zdrojů a svého vlastního tekutého časopisu o peer review. Členy konsorcia jsou i významné výzkumné instituce a nakladatelství.

AK

¹ Viz *Co to je, když se řekne peer?* Zpravodaj, 2003, č. 9. s. 6.

² <http://arxiv.org/>; <http://arxiv.com/>

Prameny:

*New paradigm for scientific publication and peer review. research*eu results supplement, 2010, No 27, p. 34-35.*

<ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/news/research-eu/docs/researchsupplement27.pdf>

<http://liquidpub.org/>

Délka základní školy v Evropě

V rámci Eurydice byl před několika lety proveden průzkum délky povinné školní docházky v evropských zemích. Povinnost školní docházky se však v některých zemích plní i po absolvování základní školy.

Tabulka ukazuje přehled doby trvání základní školy, tzn. ISCED 1 a ISCED 2. V některých zemích má základní škola jednotnou strukturu, v jiných je rozdělena do dvou stupňů, primárního a nižšího sekundárního stupně. Věk vstupu žáků do základní školy se pohybuje od čtyř do sedmi let podle ustanovení v jednotlivých zemích a žáci opouštějí základní nebo nižší sekundární školu ve věku 14-16 let. V poválečném Československu byla nejprve zavedena jednotná osmiletá základní škola, která byla začátkem 60. let změněna na devítiletou základní školu a koncem 80. let na

čas opět na osmiletou. Toto zkrácení mělo nepříjemné důsledky pro ty absolventy, kteří pokračovali ve vzdělávání v učebních oborech (chlapci byli ve čtrnácti letech ještě malí a nedosáhli na ponk či soustruh) nebo v odborných školách (dívky ve středních zdravotnických školách nemohly vykonávat praxi v plném rozsahu, protože jim ještě nebylo 15 let).

V tabulce je vyznačena délka základní školy a tam, kde není totožná s povinnou školní docházkou, také přesahující povinná školní docházka či povinné vzdělávání (v zemích, kde žáci mohou být vzdělávání doma).

	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Anglie a Wales															
Belgie														necelodenní povinná doch.	
Bulharsko															
Dánsko													*		
Estonsko															
Finsko													*		
Francie															
Irsko															
Island															
Itálie															
Kypr															
Lichtenštejnsko															
Litva													*		
Lotyšsko															
Lucembursko															
Maďarsko															
Malta															
Německo															
Nizozemsko	*														
Norsko															
Polsko															
Portugalsko															
Rakousko															
Rumunsko															
Řecko															
Severní Irsko															
Skotsko															
Slovensko															
Slovinsko															
Španělsko															
Švédsko															
Turecko															
Vysvětlivky: * volitelný ročník		ISCED 1		ISCED 2 nebo ISCED 1 + 2											

Z tabulky lze vyvodit tyto statistické údaje. Nejvíce zemí (14) má devítiletou základní školu, následuje desetiletá základní škola, kterou má osm zemí, osmiletá základní škola je v sedmi zemích a pouhé tři země mají

jedenáctiletou základní školu. Převážně platí, že základní škola je na severu Evropy delší než na jihu. AK

Pramen: Eurydice, www.eurydice.org.

Reforma profesní přípravy v Etiopii

V zářijovém čísle Zpravodaje byl uveřejněn článek o školství v Etiopii, který čerpal z francouzských zdrojů. Zabýval se hlavně základním, všeobecně vzdělávacím a vysokým školstvím. Nyní přinášíme informace o odborném vzdělávání a přípravě získané z německých zdrojů, které doplní celkový obraz vzdělávání v Etiopii.

Systém profesní přípravy v Etiopii se reformuje ve snaze o zlepšení jeho kvality již několik let. Etiopské ministerstvo školství využívá také německého poradenství (mj. prostřednictvím Spolkového ústavu odborného vzdělávání – BIBB).

Význam profesní přípravy pro rozvoj Etiopie

Etiopie je jednou z nejchudších zemí světa. Hlavním úkolem vlády je boj s chudobou. Vláda chce urychlit rozvoj země zvýšením hospodářského růstu. Zvláštní význam je přikládán zemědělství a podpoře soukromého sektoru. Hospodářství v průběhu posledních pěti let rostlo ročně zhruba o devět procent, v roce 2007 dokonce o 11,1 %. Zároveň roste i počet obyvatel: V roce 2006 dosáhl nárůst počtu obyvatel 2,7 %. Příjem na obyvatele proto ročně vzrostl pouze o 3,6 %.

Jedním ze základních předpokladů pro hospodářský růst je zlepšené vzdělávání, zvláštní důraz je kladen na profesní přípravu. Systém profesní přípravy je od roku 1996 stále v procesu změn. Úkolem reformy z roku 2005 je zaměřovat se na kompetence relevantní pro trh práce, a tím zvyšovat zaměstnatelnost absolventů profesní přípravy. Etiopská vzdělávací politika se orientuje na kooperativní formy vzdělávání, které se opírají o německý model duální profesní přípravy.

Formální profesní příprava v Etiopii existuje teprve od 90. let. Od roku 2000 se systém masivně rozšiřuje: V roce 1996/97 bylo v systému 2900 učňů, v roce 2006/07 přes 300 000 a podle prognóz bude v roce 2015 překročena hranice jednoho miliónu. K tomuto kvantitativnímu rozšiřování dochází mimo jiné na základě rychle rostoucí poptávky po vzdělávání ze strany mladých lidí. Vzhledem ke stoupajícímu úspěchu iniciativy Unesco *Vzdělávání pro všechny*¹, která má mimo jiné rozšířit přístup ke vzdělávání na základní škole, stále více žáků ukončuje základní školu a vyhledává vhodné nabídky navazujícího vzdělávání. To vyvolává velký tlak na středoškolské vzdělávání, a proto se rozšiřuje i profesní příprava.

Pro reformu profesní přípravy, která zahrnuje nejen kvantitativní rozšiřování vzdělávacích programů, ale i kvalitativní zlepšování těchto programů, byla s relevantními aktéry z oblasti politiky, z občanské společ-

nosti a hospodářské sféry vytvořena společná národní strategie profesní přípravy. Etiopské ministerstvo školství je při reformě podporováno různými německými institucemi za koordinace Společnosti pro technickou spolupráci (*Gesellschaft für technische Zusammenarbeit – GTZ*). Poradenství BIBB v letech 2003 a 2004 přispělo k vytvoření základů skutečné systémové reformy.

Velmi členěný systém profesní přípravy

Státní profesní příprava v Etiopii dosud spadala pod různá ministerstva: ministerstvo školství, zemědělství, zdravotnictví a ostatní odvětvová ministerstva. Jednotlivé vzdělávací programy nebyly vzájemně sladěny a absolutoria nebyla vzájemně systematicky uznávána. Zároveň etiopský vzdělávací systém rozlišoval různé úrovně profesní přípravy podle ukončení všeobecně vzdělávací školy budoucích žáků profesní školy (4., 6. nebo 10. třídou). Přejechod mezi těmito úrovněmi nebyl systematicky řízen, a proto byl těžko uskutečnitelný. Systém profesní přípravy byl horizontálně i vertikálně rozdělen do jednotlivých segmentů.

Vzdělávání probíhalo z největší části ve škole podle kurikul stanovených státem. Ve školním roce měl proběhnout měsíc praktické přípravy, k tomu však často pro nedostatek míst pro praxi nedošlo, nebo praxe probíhala nestrukturovaně bez odborného dohledu. Profesní příprava tak dosud probíhala bez účasti zaměstnavatelů, jak pokud jde o standardizaci, řízení, plánování a financování, tak i o provádění a hodnocení/zkoušení.

Systém profesní přípravy je stále organizován silně centralisticky. Proces decentralizace v Etiopii teprve začal a instituce i jednotlivci ještě nejsou zcela připraveni převzít zodpovědnost a chopit se iniciativy. Žáci mají jen velmi malou možnost volby profese; zpravidla jsou přidělováni do různých oborů profesní přípravy podle kvót určených plánovaným hospodářstvím. To je zčásti důvod nedostatečné atraktivity profesní přípravy oproti akademickým studijním oborům.

Reforma profesní přípravy od roku 2005

Úkolem reformy je vytvořit integrovaný a koherentní systém profesní přípravy (všechny sektory a všechny úrovně, včetně těch zahrnujících vzdělávání a další

vzdělávání), na jehož řízení a financování by se podíleli všichni relevantní státní a nestátní aktéři (zvláště zástupci zaměstnavatelů). Systém se má za účelem zvýšení efektivity decentralizovat, tj. rozhodování se má přenést z federálního státu na úroveň zemí a nakonec na institucionální úroveň profesních škol. V národní strategii profesní přípravy se objevují tyto základní principy:

- orientace podle potřeb trhu práce,
- kvalita programů pro vzdělávání a další vzdělávání zaměřená na osvojování kompetencí,
- lepší přístup dosud znevýhodněných skupin obyvatel ke vzdělávání a k profesní přípravě,
- prostupnost mezi obory profesní přípravy a ostatními studijními obory,
- celoživotní vzdělávání.

Národní strategie profesní přípravy navržená v letech 2005 až 2006, kterou kabinet schválil v lednu 2007, tvoří základ reformy. V budoucnu má představovat základ nově navrhovaného zákona. Rovněž byly vytvořeny rozhodovací předlohy a realizační pomůcky pro financování, rámec kvalifikací a profesní poradenství. Tím byl stanoven koncepční základ reformy. Při její realizaci se dosáhlo prvních úspěchů. V některých regionálních státech byly zřízeny úřady pro profesní přípravu a na většině škol se již vyučuje podle nově vytvořených učebních plánů a kurikul. V profesní přípravě se za účasti podniků hledá zkušební postup nezávislý na učebním místě a provádí se jeho testování.

V příštích letech půjde o to, aby se reforma uskutečňovala na všech úrovních systému profesní přípravy. Rozhodující roli přitom hraje větší autonomie profesních škol a státních regionálních úřadů. Od nich se očekává, že reformu přijmou za vlastní a budou urychlovat její další realizaci. Důležitým aspektem je systematická výměna zkušeností mezi institucemi, a také se soukromými poskytovateli vzdělávání.

Učební plány se budou modularizovat tak, aby nabídky profesní přípravy byly flexibilnější. Absolované moduly bude možné zkoušet jednotlivě, certifikovat a také akumulovat do celkových kvalifikací. To přinese možnost uznávat informální učení a rozšiřovat přístup dosud opomíjených skupin obyvatel do vzdělávacího systému. Prostupnost vzdělávacího systému má zlepšit Národní rámec kvalifikací, který má v příštích letech nabýt zákonnou platnost. Pro úspěch reformy je však ze všeho nejdůležitější neustávající práce na lepším a hlubším chápání obsahu reformy. Jednotlivci a instituce musí dostat větší prostor pro utváření profesní přípravy tak, aby zvýšili efektivitu celého systému.

Přeložila Jana Šatopletová

¹ *Education for All – EFA* <http://www.unesco.de/efa.html>

Pramen: Schmidt, Julia und König, Andreas. Beschäftigungsrelevante Berufsbildung als Kernelement der wirtschaftlichen Entwicklung. Das Beispiel der Berufsbildungsreform in Äthiopien. BWP, 2009, Nr. 6, S. 49-50.

Kompetence profesionálních překladatelů

V dubnu 2007 ustavilo Generální ředitelství pro překlady expertní skupinu EMT, aby navrhla rámec pro vzdělávání překladatelů, tzv. Evropský Master v překladu¹, který by sjednotil kvalitu vzdělávání v tomto oboru na vysokých školách v Evropě.

Termín překlad je mnohoznačný. Znamená např. výměnu slova za slovo bez ohledu na kontext, někdy zahrnuje lokalizaci (software, webové stránky, videohry), vytváření nové verze (u audiovizuálních dokumentů), editování překládaného textu (informací tiskových agentur, novin, televizních zpráv), vícejazyčné a technické psaní, přizpůsobení (reklam), revize, překlad shrnutí atd. Tato nejednoznačnost znemožňuje zpracování statistik o počtu překladů a překladatelů.

Expertní skupina EMT vypracovala přehled kompetencí, které by si měli osvojit odborníci ve vícejazyčné a multimediální komunikaci. Kompetence jsou rozděleny do 6 skupin, některé z nich platí ve více skupinách.

První, hlavní skupinou jsou *kompetence v poskytování překladatelských služeb*. Jsou dále rozděleny na *inter-*

personální dimenzi (např. být si vědom společenské role překladatele; umět vyjednávat s klientem; umět pracovat pod tlakem) a *produkční dimenzi* (např. vědět, jak určit etapy a strategie překladu dokumentu; umět ospravedlnit svá rozhodnutí stran překladu).

Druhou skupinu tvoří tři *jazykové kompetence*: porozumět gramatickým, lexikálním a idiomatickým strukturám i grafickým a typografickým konvencím jazyka *A* a dalších pracovních jazyků (*B*, *C*); umět použít stejné struktury a konvence v jazyce *A* a *B*; rozvíjet svou citlivost na změny v jazyce a vývoj v jazycích (užitečnou pro kreativitu v překládání).

Interkulturní kompetence mají dimenzi *sociolingvistickou* (např. rozeznat funkci a význam jazykových variací – společenských, geografických, historických,

stylistických; identifikovat pravidla interakce v určitém společenství, včetně neverbálních prvků) a *textovou* (např. umět analyzovat makrostrukturu dokumentu a jeho celkovou koherenci; umět vybrat a shrnout podstatné informace z dokumentu; uspořádat dokument v souladu se zvyklostmi žánru a rétorických standardů).

Kompetence vyhledávat informace obsahují např.: umět identifikovat informační a dokumentační požadavky; umět vyhledat a zpracovat relevantní informace; umět zhodnotit spolehlivost zdrojů získaných např. na Internetu; zvládnout archivaci vlastních dokumentů.

Mezi *tematické kompetence* patří: umět si vyhledat vhodné informace pro lepší pochopení tematických

aspektů dokumentu; učit se rozvíjet své znalosti ve specializovaných oblastech a aplikacích; rozvíjet svůj smysl pro zvědavost, analyzování a sumarizování.

Technologické kompetence se váží k ovládnutí různých nástrojů: např. software pro provádění korektury, ověřování terminologie, layout a rešerši dokumentů; umět vytvářet a pořádat databáze a soubory; umět zpracovat překlad v různém formátu a pro různá média. **AK**

¹ EMT = European Master's in Translation, Master européen en traduction, Europäischer Master Übersetzen.

Pramen: European Master's in Translation (EMT)
http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/index_en.htm

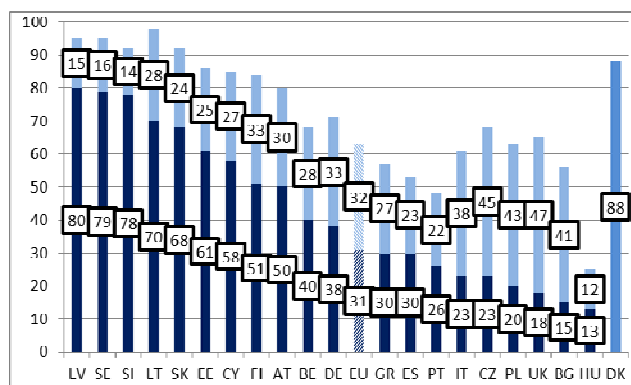
Dospělí Evropané a cizí jazyky

Podle výpočtů Cedefopu založených na údajích Eurostatu uvádí 63 % dospělých obyvatel EU, že ovládají alespoň jeden cizí jazyk, z toho jen 31 % ho ovládá dobře.

U příležitosti Evropského dne jazyků (26. září) bylo zdůrazněno, že zlepšení celkové úrovně jazykových znalostí a dovedností přispěje ke strategii inteligentního a inkluzivního růstu *Evropa 2020*. Vícejazyčnost je také klíčovou součástí iniciativ *Mládež v pohybu* a *Program pro nové dovednosti a pracovní místa*.

Mladým lidem nedělají cizí jazyky takové problémy. Ve srovnání se 63 % celkové populace EU zná alespoň jeden cizí jazyk 74 % lidí ve věku 25-34 let, zatímco ve věku 55-64 let je to jen 47 %.

Nejpoužívanějším cizím jazykem je angličtina. To platí pro velkou většinu sledovaných zemí. Znalost ruštiny je velmi obvyklá v některých východoevropských zemích, zejména u starších obyvatel (Bulharsko, ČR, Slovensko, Polsko, Lotyšsko, Litva a Estonsko). V důsledku toho mají tyto země nižší rozdíly mezi věkovými skupinami, pokud jde o znalost alespoň jednoho cizího jazyka.

Graf ukazuje v procentech znalost jazyků v dospělé populaci (2007) v zemích EU. Spodní údaj je dobrá znalost, horní základní znalost.

Hlavní poznatky ze šetření

Znalost cizích jazyků je rozšířena v Litvě, Švédsku, Lotyšsku a na Slovensku. V těchto zemích zná cizí jazyk alespoň 90 % dospělých, více než dvě třetiny z nich na dobré úrovni – podle vlastního hodnocení.

V Maďarsku, Bulharsku a ve Spojeném království uvádí dobrou znalost cizího jazyka méně než 20 % dospělých. Vezme-li se v úvahu také nižší úroveň znalosti, je na tom Spojené království a Bulharsko o něco lépe, takže země s nejnižším celkovým podílem lidí ovládajících cizí jazyk jsou Portugalsko a Maďarsko (kde mluví cizím jazykem méně než 50 % dospělých).

Pramen: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/articles/16815.aspx>

Poznámky na okraj

Není vyloučeno, že dobrému umístění Slovenska napomohlo, že někteří respondenti uvedli jako cizí jazyk češtinu. Opačně by to moc nefungovalo, protože v dnešní ČR není slovenština v médiích téměř slyšet, dokonce se dabují i slovenské filmy. Výjimkou byl nedávný televizní seriál *Kriminálka Staré Město*, který přinesl slovenštinu na obrazovky ČT v normálním čase a v divácky vděčném žánru. O procvičování cizích jazyků spojením příjemného s užitečným nemůže být v ČR řeč, protože filmy s titulky jsou (pokud vůbec) uváděny v pozdních večerních hodinách a obvykle jsou určeny velmi náročným divákům.

Možnou slabinou průzkumu mohla být skutečnost, že respondenti měli sami hodnotit své znalosti. Dánové to vyřešili prohlášením, že nejsou schopni rozlišovat mezi dobrou a základní znalostí. Francouzi jsou ve škole vedeni k přesvědčení, že nikdy nemohou být dokonalí a v důsledku toho mají sklony se podceňovat, viz článek *Problémy francouzského školství v minulém Zpravodaji*. **AK**

Co nového v časopisech

Journal of vocational education and training	
<p>JÄPPINEN, Aini-Kristina. Preventing early leaving in VET: distributed pedagogical leadership in characterising five types of successful organisations. [<i>Zabraňování předčasným odchodům z odborného vzdělávání: rozdělené pedagogické vedení v pěti charakteristických druzích úspěšných organizací.</i>] JVET, Vol. 62, 2010, no. 3, p. 297-312, 5 tab., lit. 36.</p> <p>14 středoškolských organizací ve Finsku má výjimečně nízkou studijní úmrtnost. Provedená případová studie zkoumající jejich silné stránky ukázala na pět organizačních druhů s těmito typickými charakteristikami: orientované na život; zapojené do sítí a založené na týmech; domácí a tradiční; orientované na poradenství; inovativní. Rozdělené pedagogické vedení (DPL) bylo vytvořeno jako teoretický základ pro zkoumání akcí organizace. DPL předpokládá, že odpovědnost za výkony žáků sdílí veškerý personál prostřednictvím dlouhodobé a systematické pedagogické praxe. Řízení, kurikulum, strategie, rozvojová práce, obsah studia a poradenství v těchto organizacích bylo zkoumáno pomocí dotazníků, rozhovorů a dokumentů.</p>	<p>BRUNTON, Margaret Ann and JEFFREY, Lynn Maud. Using the critical incident technique for triangulation and elaboration of communication management competencies. [<i>Použití techniky kritických událostí pro triangulaci a vypracování kompetencí komunikačního managementu.</i>] JVET, Vol. 62, 2010, no. 3, p. 239-255, 4 tab., lit. 57.</p> <p>Komunikační management má v současných organizacích velkou roli. Článek autorů z novozélandské univerzity Massey v Aucklandu prezentuje výsledky výzkumu, který využil techniku kritických událostí (CIT) k tomu, aby identifikoval klíčové kompetence odborníků v komunikačním managementu. Kvalitativní data byla vygenerována z 202 kritických událostí hlášených 710 respondenty. Bylo zjištěno 6 hlavních kompetencí: management vztahu se zainteresovanými stranami; management externích styčných ploch; lobování; evaluační management; environmentální monitoring; sociálně odpovědná komunikace.</p>
<p>SWAIN, Jon Michael and CARA, Olga. Skills for life teachers' career pathways in the learning and skills sector, 2004-2007: part-time jobs for part-time workers. [<i>Kariérní dráhy učitelů dovedností pro život v sektoru vzdělávání a kvalifikací, v letech 2004-2007: zaměstnání na částečný úvazek pro pracovníky na částečný úvazek.</i>] JVET, Vol. 62, 2010, no. 3, p. 257-271, 3 tab., 1 obr., lit. 37.</p> <p>Článek je založen na tříleté studii učitelů dovedností pro život, tzn. gramotnosti (<i>literacy</i>), počítání (<i>numeracy</i>) a angličtiny jako cizího jazyka (<i>English for Speakers of Other Languages – ESOL</i>), provedené v Anglii. Tito učitelé působí v sektoru vzdělávání a kvalifikací pro žáky starší 16 let. Více než čtvrtina učitelů není spokojena se svými kariérními vyhlídkami, protože zaměstnání na plný úvazek není dostatek.</p>	<p>ABDEL-WAHAB, Mohamed, DAINTY, Andrew and ISON, Stephen. A review of the case of a Levy-Grant Scheme (LGS) in the UK construction industry. [<i>Zkoumání případu systému daňových subvencí (LGS) ve stavebnictví ve Spojeném království.</i>] JVET, Vol. 62, 2010, no. 3, p. 273-283, 1 tab., lit. 30.</p> <p>Systém daňových subvencí (<i>Levy-Grant Scheme – LGS</i>) existuje ve Spojeném království od roku 1964. Přes tuto podporu, zaměřenou převážně na učňovství, trpí stavebnictví nedostatkem pracovních sil a nedostatečnými investicemi do profesní přípravy ve srovnání s jinými odvětvími hospodářství. V současném ekonomickém klimatu má však velký význam to, že zaměstnavatelé podporují LGS a nepovažují ho za pouhou daň.</p>
<p>YAWSON, Robert Mayfield. Skill needs and human resources development in the emerging field of nanotechnology. [<i>Potřeba kvalifikací a rozvoj lidských zdrojů v objevujícím se oboru nanotechnologie.</i>] JVET, Vol. 62, 2010, no. 3, p. 285-296, lit. 33.</p> <p>Nanotechnologie je rychle se rozvíjející obor. Je třeba provést celkovou studii identifikace potřeb kvalifikací v tomto oboru a podle toho připravovat pracovní síly. Článek poskytuje analytický přehled potřeb kvalifikací a doporučení pro další výzkum. Klade se důraz na kurikula odborného vzdělávání a přípravy v oblasti nanotechnologie. Byla vypracována srovnávací analýza přístupů k rozvoji pracovních sil v Německu a v USA.</p>	<p>STANLEY, Julian. Putting the humanities to work. [<i>Využití humanitní vyučovací předměty.</i>] JVET, Vol. 62, 2010, no. 3, p. 225-238, 1 tab., lit. 30.</p> <p>Jaká politická strategie je za zavedením nových diplomů pro 14-19leté žáky v Anglii. Článek popisuje zdůvodnění a vytváření diplomu pro humanitní a společenské vědy – kvalifikace, která je určena ke kombinování profesního a všeobecně vzdělávacího obsahu. Tato inovace kurikula je pečlivě zkoumána a konzultována tak, aby výsledkem byl demokratický model kvalifikace, který by mohl vést ke vzniku uznávanějších kvalifikací.</p>

Nové knihy v knihovně

OECD.

Education at a Glance 2010 : OECD indicators. Paris : OECD, 2010. 469 s. Těž elektronická verze.

ISBN 978-92-64-05598-8

Sg. 27099

VÚP.

Tvoříme individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka : krok za krokem s nadaným žákem. 1. vyd. Praha : Výzkumný ústav pedagogický, 2009. 72 s. (Metodika)

ISBN 978-80-87000-28-1

Sg. 27100

Multipotencialita – ve starším školním věku se většina dětí rozhoduje, na jakou oblast se bude specializovat. Pro nadané není lehké vybrat si z velkého množství zájmů a koníčků, v nichž jsou úspěšní. Bývají z toho úzkostní, nejistí při jakémkoliv dalším rozhodování.

ÚLOVCOVÁ, Helena, VOJTĚCH, Jiří, TRHLÍKOVÁ, Jana, CHAMOUTOVÁ, Daniela, SKÁCELOVÁ, Pavla, BURDOVÁ, Jeny.

Uplatnění absolventů škol na trhu práce – 2009. Uspořádal Robert Sukup. 1. vyd. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2009. 87 s. (ISA - informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce)

ISBN 978-80-87063-28-6

Sg. 27101

Míra nezaměstnanosti absolventů je silně ovlivněna úrovní vzdělání. Obecně se ukazuje, že čím vyššího vzdělání mladý člověk dosahuje, tím lépe se uplatňuje na trhu práce. Začneme-li nezaměstnanost absolventů analyzovat podrobněji, např. z krajského pohledu, ne vždy tomu tak je.

SKÁCELOVÁ, Pavla a VOJTĚCH, Jiří.

Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2010. 48 s. Sg. 26102

Vývoj zastoupení jednotlivých skupin oborů vzdělání ve výuce na středních školách je velmi rozmanitý. Na jedné straně stojí skupiny oborů, které se mezi školními roky 1998/99 a 2008/09 ve středních školách rozšířily. Sem lze zařadit obory ze skupiny 39 Specifické a interdisciplinární obory, které v roce 1998 vyučovaly 4 školy, ale v roce 2008 již 60 škol. U této skupiny je trend dán hlavně vznikem nových oborů (např. Autotronik). Dále je nutno v souvislosti s růstem počtu středních škol vyučujících alespoň jeden obor dané skupiny zmínit také více rozšířené skupiny oborů vzdělání 75 Pedagogika, učitelství a sociální práce a 82 Umění a užité umění.

KELLAGHAN, Thomas and STUFFLEBEAM, Daniel L., eds.

International handbook of educational evaluation. Part One, Perspectives. [Mezinárodní příručka pedagogické evaluace. 1. část: Perspektivy.] Dordrecht : Kluwer Academic Publishers, 2003. 481 s. (Kluwer International Handbooks of Education ; Vol. 9) ISBN 1-4020-0849-X Sg. 27103 I

Teorie, metody a využití evaluace; povolání v oblasti evaluace; sociální a kulturní kontext pedagogické evaluace.

KELLAGHAN, Thomas and STUFFLEBEAM, Daniel L., eds.

International handbook of educational evaluation. Part Two, Practice. [Mezinárodní příručka pedagogické evaluace. 2. část: Praxe.] Dordrecht : Kluwer Academic Publishers, 2003. 485-1061 s. (Kluwer International Handbooks of Education ; Vol. 9) ISBN 1-4020-0849-X Sg. 27103 II

Hodnocení nových a starých studentů; evaluace personálu; evaluace programů a projektů; staré a nové úkoly evaluace ve školách; místní, národní a mezinárodní úrovně evaluace systémů.

Kdo jiný? : jeden svět na školách. Hlavní editorka: Tereza Kučerová. Praha : Člověk v tísní, 2010. 273 s. + DVD (filmy a příručka), Příběhy bezpráví, Studentské volby 2010 ISBN 978-80-86961-99-6 Sg. 27105

Vedle lokálních témat existují také témata národní, která se týkají lidí žijících na území celého státu. Někdy se toto téma týká jen některých skupin obyvatel (například menšin), jindy všech obyvatel státu. Častým jevem ale také je, že tato témata na jedné straně ovlivňují život určité skupiny obyvatel (například lidí žijících na místě, kde se má stavět dálnice), ale mimo to se týkají společnosti jako celku.

CEDEFOP.

Modernising vocational education and training : fourth report on vocational training research in Europe: background report ; volume 3. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2009. 279 s. (Cedefop Reference series ; Sv. 71)

ISBN 978-92-896-0528-1

Sg. 26772 III

Poslední ze tří podkladových zpráv se zabývá těmito tématy: Zlepšení přitažlivosti a image odborného vzdělávání; čitelnost kvalifikací – problém starý jako Evropa; úloha národních systémů kvalifikací při modernizaci systémů odborného vzdělávání; evropské strategie a priority pro modernizaci odborného vzdělávání; ke společností založeným na znalostech – ukazatele evropské konkurenceschopnosti.

JŮVA, Vladimír a kol.

Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium. Brno : PAIDO, 2001. 118 s. (Edice pedagogické literatury) ISBN 80-85931-95-8 Sg. 27107

Působení bromačných sdělovacích prostředků (masových médií) v současném životě má také své výrazné aspekty výchovné, a to jak v kladném, tak někdy i v záporném smyslu. Není proto náhodné, že se zvláště v zahraničí setkáváme s rozvojem tzv. mediální pedagogiky, která si klade takové otázky, jako jsou cíle a obsah, formy a metody působení na děti, mládež i dospělé, dopad těchto podnětů na jejich rozvoj i možnosti jejich aktivizace, participace a kooperace s masovými médii.

HRABAL, Vladimír a PAVELKOVÁ, Isabella.

Jaký jsem učitel. 1. vyd. Praha : Portál, 2010. 156 s. (Pedagogická teorie a praxe) ISBN 978-80-7367-755-8 Sg. 27116

Rozlišujeme potenciální školní zdatnost a reálnou školní zdatnost žáka. Potenciální školní zdatnost nebývá u některých žáků plně využívána, především u jedinců s rozvinutými kognitivními schopnostmi, které však neumějí ve škole uplatnit, nebo s takovými schopnostmi, jichž sice nelze ve škole více využít (často to bývá vysoká kreativita žáků), ale jsou pak uplatněny v budoucím povolání, což se může projevit ve výrazné diskrepanci mezi školní a životní úspěšností.

REITMAYEROVÁ, Eva a BROUMOVÁ, Věra.

Cílená zpětná vazba : metody pro vedoucí skupin a učitele.

1. vyd. Praha : Portál, 2007. 173 s.

ISBN 978-80-7367-317-8

Sg. 27117

Je dobré mít na paměti, že přímá otázka neaktivuje jen účastníka, kterému byla položena. Jejím položením se více angažuje i sám instruktor a riskuje tak odvedení pozornosti od tématu. V osloveném účastníkovi může otázka vyvolat rozpaky a pocit diskomfortu, který se obrátí proti instruktorovi nebo povede k ostentativně nic neříkající odpovědi.

LISÁ, Elena a kol.

Hry k rozvoji sociálních kompetencí žáků 1. stupně ZŠ.

1. vyd. Praha : Portál, 2010. 124 s.

ISBN 978-80-7367-746-6

Sg. 27119

Výzkumy sociální psychologie ukazují, že pro týmovou práci je ideální, aby skupiny měly od 4-5 až po 10-12 lidí.

PUNCH, Keith F.

Úspěšný návrh výzkumu. 1. vyd. Praha : Portál, 2008. 230

s. Název originálu: *Developing effective research proposals*

ISBN 978-80-7367-468-7

Sg. 27120

Hlavní úkoly procesu revize se zaměřují na upravení jazyka dokumentu tak, aby byl stručný a přesný (často zkrácený tím, že se odstraní mnohomluvnost), na detaily gramatiky, interpunkce, formátu a prezentace, na zajištění vnitřní konzistence a vytvoření propojení mezi různými částmi.

KALLWASS, Angelika.

Syndrom vyhoření v práci i osobním životě. 1. vyd. Praha :

Portál, 2007. 139 s. Název originálu: *Das Burnout-Syndrom*

ISBN 978-80-7367-299-7

Sg. 27122

Nelze jednoznačně odpovědět na otázku, co k syndromu vyhoření vede. ... Jsou to konflikty rolí, přílišná očekávání, nedostatek autonomie, nejasnosti v hierarchických strukturách (zaměstnání i jinde), nedostatečná podpora ze strany nadřízených, vztahové konflikty, nadměrné množství práce v příliš stěsnaném časovém rozvrhu, příliš vysoká nebo rostoucí odpovědnost, mobbing na pracovišti atd.

ATKINSON, Marilyn and CHOIS, Rae T.

Koučink – věda i umění : vnitřní dynamika. 1. vyd. Praha :

Portál, 2009. 233 s. Název originálu: *Art and science of coaching. Inner Dynamics*

ISBN 978-80-7367-538-7 Sg. 27125

Kombinace otevřených koučovacích otázek a skutečné zvědavosti může otevřít nové okno do vašeho vnitřního světa. Můžete se naučit efektivně věnovat pozornost tomu, co se děje ve vás i okolo vás.

ZOUNEK, Jiří.

E-learning - jedna z podob učení v moderní společnosti.

1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2009. 161 s. (Spisy

Masarykovy univerzity v Brně. Filozofická fakulta ; č. 386).

ISBN 978-80-210-5123-2

Sg. 27128

Hry a simulace vycházejí vstříc zejména těm studentům, kteří se učí nejlépe, když mohou aktivně pracovat, řešit problémy, manipulovat s věcmi atp. V některých případech mohou být tyto formy výuky blízké sociálním i kognitivním stylům učení.

HLOUŠKOVÁ, Lenka.

Proměna kultury školy v pedagogických diskurzích. 1. vyd.

Brno : Masarykova univerzita, 2008. 106 s.

ISBN 978-80-210-4813-3

Sg. 27129

NOVOTNÝ, Petr, ed.

Pracoviště jako prostor k učení. 1. vyd. Brno : Masarykova

univerzita, 2009. 97 s. ISBN 978-80-210-4918-5 Sg. 27130

Obě logiky práce – logika výkonu a logika rozvoje – zahrnují učení ve svém procesu rozvíjení výkonu nebo inovativnosti. A obě také předpokládají a utvářejí jiné organizační podmínky podporující tu kterou formu učení, tj. adaptivní a rozvojové učení.

MŠMT.

České priority pro Evropu. Díl I., Vzdělávání v roce 2009

v datech : výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací sousta-

vy České republiky v roce 2009. Praha : Ústav pro informace

ve vzdělávání, 2010. 127 s.

ISBN 978-80-211-0605-5

Sg. 27134-1

České priority pro Evropu. Díl II., Vzdělávání v roce 2009

v tématech : výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací

soustavy České republiky v roce 2009. Praha : Ústav pro

informace ve vzdělávání, 2010. 39 s.

ISBN 978-80-211-0606-2

Sg. 27134-2

Odborně zaměřené střední vzdělávání má v České republice nezastupitelnou roli. Přípravuje mladé lidi jednak pro přímý vstup na trh práce, jednak pro další studium na vyšších odborných či vysokých školách. Tento vzdělávací segment se rovněž podílí na celoživotním vzdělávání ...

MALINA, Jaroslav a kol.

Antropologický slovník, aneb, co by mohl o člověku vědět

každý člověk (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění).

Ilustrace Vladimír Renčín. 1. vyd. Brno : Cerm, 2009.

303 s. + CD. ISBN 978-80-7204-560-0

Sg. 27133

O antropologickém slovníku jsme psali v březnovém Zpravodaji v rubrice Zajímavé internetové adresy. V tištěné podobě obsahuje pouze ukázky hesel, zatímco kompletní slovník s 20 tisíci hesly je obsažen na přiloženém CD nebo na adrese <http://is.muni.cz/do/1431/UAntroBioll/ell/antropos/index.html>.

Přesto stojí za to zalistovat si v knize, už kvůli vtipným ilustracím Vladimíra Renčina.

Otázku o původu člověka si lidstvo klade již po tisíce generací.

Člověk sám sebe většinou chápal jako něco zvláštního, výlučného, neopakovatelného, odlišného od přírody a světa zvířat ...

Znovuobjevené knihy

CARROLL, Lewis

Logika hrou. 1. vyd. Praha : Pressfoto, 1971. 99 s. Název originálu: *The Game of Logic*. Sg. 21958

Podívejme se, co dokážeme udělat s těmito dvěma premisami: „Všichni dragouni jsou nešetrní; Všichni Skoti jsou šetrní.“ Nezaručuji, že premisy vyjadřují fakta. Především jsem nikdy neviděl dragouna. A za druhé jako pro logiky nemá pro nás nejmenší význam, zda naše premisy jsou pravdivé nebo nepravdivé. Naším úkolem je pouze rozeznat, zda vedou logicky k závěru tak, že kdyby byly pravdivé, pak závěr by rovněž byl pravdivý.

DOSTÁL, Vladimír.

Čítanka z dějin české a slovenské estetiky XIX. století. 1. vyd. Praha : Čs. spisovatel, 1972. 215 s. Sg. 22068

Říkává se obyčejně, že se musí básník básníkem narodit, to však, je-li to pravda, jistě jen platiti může o pravém básníku: neboť křiklavému básnictví, jak nyní v módě jest, může se každý naučiti tak jako pes aportýrování. Karel Havlíček Borovský

NYE, R. B. and MORPURGO J. E.

A History of the United States. 1, The Birth of the U.S.A. 3rd ed. Harmondsworth : Penguin Books, 1970. 335, XXXVII s. Sg. 21961

The game-hunting and horse-racing the North added skating in season. In the South, cock-fighting was so popular that it was expressly forbidden to the student of William and Mary. Bowls and golf had a large following. Of indoor games, billiards and backgammon were the most popular and the most respectable. Chess lost favour during the eighteenth century, but card games and dice-throwing were enthusiastically followed by all classes and in all sections. And everywhere for the men there were clubs, 'for a social time, the interchange of ideas and the generous absorption of liquor'.

KRÁMSKÝ, Jiří.

Zvuková stránka jazyka ve vyučování cizím jazykům : lingvistické základy metodiky vyučování cizím jazykům.

1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1972. 98 s. (Knihnice metodické literatury)

Protiklad znělosti a neznělosti na konci slova lze ovšem také nacvičit hojným opakováním slyšeného, které však je doprovázeno srovnáním s češtinou. Nejlépe zde poslouží slova, která jsou homofonní v češtině a angličtině, např. led – let, česká výslovnost [let] – [let], anglická [led] – [let].

SVOBODA, Ludvík a kol.

Encyklopedie antiky. 1. vyd. Praha : Academia, 1973. 741 s. Sg. 22165

Verba movent, exempla trahunt – slova povzbuzují, příklady táhnou (strhují k napodobování): důležitá pedagogická zásada: příklad vlastního jednání je při výchově účinnější než pouhá slova.

Zajímavé internetové adresy

Portál české literatury

Česko-anglický webový Portál české literatury má sloužit k propagaci české literatury v zahraničí. Zpřístupňuje především informace o žijících a v současné době tvořících literátech a o jejich díle (prozaici, básníci, dramatici, esejisti a autoři knih pro děti a mládež). Nemá nahrazovat vyčerpávající akademické zdroje informací, jeho ambicí je být zdrojem pravidelně obměňovaných a aktualizovaných informací, určených hlavně pro zahraniční odbornou veřejnost (bohemisty a studenty bohemistiky, překladatele, nakladatelské redaktory, literární centra), pořadatele literárních akcí (festivalů, veletrhů, čtení, výstav), publicisty, krajany či pro běžné čtenáře a zájemce o českou literaturu. Portál české literatury je spravován Institutem umění.

<http://www.czechlit.cz/>

Jak vypadá čas?

Odpověď na tuto otázku položenou v písni, od jejíhož vzniku uplynulo už hodně času, najdete na webové stránce, která kromě hodin z nizozemského nádraží obsahuje další mnohem méně obvyklá měřidla času, včetně ručně psaných digitálek, časové osy, přes niž ubíhají vteřiny, loudají se minuty, posouvají se hodiny, dny, měsíce a roky. Stránka je vhodná pro správné načasování silvestrovského přípitku. <http://www.beeks.eu/>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav odborného vzdělávání, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, www.nuov.cz. Redaktorka: Anna Konopásková, anna.konopaskova@nuov.cz, tel. 274 022 133, fax 274 863 380.